

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

[Redacted address]

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

T 070 370 79 11
F 070 370 75 16

Datum 26 augustus 2019
Onderwerp Aanvullend besluit op bezwaar

Ons kenmerk
2687469

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Geachte [Redacted name]

Bij beslissing van 8 juli jl. heeft de rechtbank Midden-Nederland het onderzoek in de beroepszaak met kenmerk UTR 19/522, waarin mijn beslissing op bezwaar van 19 december 2018 aan de orde is, heropend.

In dat verband heeft mijn gemachtigde bij brief van 23 juli jl. het aanbod gedaan om, gelet op de voortdurende discussie over de reikwijdte van het verzoek, een aanvullende beslissing op bezwaar te nemen. Daarin zouden worden meegenomen de documenten die op dit moment binnen het ministerie en het Openbaar Ministerie (hierna: OM) in beeld zijn en die zien op de door het OM genomen beslissing om strafvervolgning in te stellen tegen de heer G. Wilders wegens diens 'minder-Marokkanen'-uitspraak in 2014. De rechtbank heeft mij bij brief van 26 juli jl. een termijn van vier weken gegeven voor het nemen van dit aanvullend besluit op bezwaar.

Tijdens de behandeling van het beroep hebt u verwezen naar het antwoord op diverse Kamervragen over de strafzaak tegen de heer Wilders, en documenten die daar zouden zijn genoemd. Ik benadruk dat uw Wob-verzoek een beperkter reikwijdte kent dan de stukken die in de Kamervragen aan de orde zijn, te weten documenten over de *vervolgingsbeslissing* van het OM. Documenten die *daarop* betrekking hebben zijn betrokken in dit aanvullend besluit op bezwaar.

Besluit

Van de documenten die nu in beeld zijn, hebben 25 documenten betrekking op de beslissing van het OM om strafvervolgning in te stellen tegen de heer Wilders wegens diens 'minder-Marokkanen'-uitspraak in 2014. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 1 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Ik heb besloten de in bijlage 1 genoemde documenten gedeeltelijk openbaar te maken. Voor de motivering verwijs ik naar onderdeel 'Overwegingen' van dit besluit.

Overwegingen

Voor de meer algemene overwegingen ten aanzien van de bijzondere staatsrechtelijke positie van het OM verwijs ik u naar het overwogene in het besluit op bezwaar van 19 december 2018.

Verder merk ik in het algemeen nog op dat de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob) geen beperkte vorm van openbaarmaking kent. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Indien ik aan u de betreffende documenten verstrek, moet ik deze ook aan anderen geven indien zij daarom verzoeken. In dat licht vinden de onderstaande belangenafwegingen dan ook plaats.

Alle documenten bevatten informatie waarvan openbaarmaking op één van de in de artikelen 10 en 11 van de Wob genoemde gronden wordt geweigerd. Ik zal in het navolgende bij de verschillende relevante weigeringsgronden stilstaan, waarbij ik aangeef in welke documenten deze weigeringsgrond van toepassing is.

Ambtsberichten

De documenten met nummers 2, 4, 7, 8, 9, 13, 22, 23 betreffen ambtsberichten waarin het OM mij vertrouwelijk op de hoogte stelt van bepaalde informatie, nota's over die ambtsberichten (document 9 en 23) en een e-mailbericht die bij de totstandkoming van die nota's zijn gewisseld (document 8).¹

In het besluit van 23 augustus 2018, in de beslissing op bezwaar van 19 december 2018 en in het verweerschrift van 6 juni 2019 is al uitvoerig gemotiveerd waarom en op grond van welke bepalingen uit de Wob openbaarmaking van dergelijke ambtsberichten wordt geweigerd.² Voor de ambtsberichten die deel uitmaken van de documenten met nummers 2, 4, 7, 13, 22 gelden dezelfde weigeringsgronden en dezelfde motivering. De motivering uit de genoemde stukken wordt hier als herhaald en ingelast beschouwd.

De documenten met nummers 8, 9 en 23 bevatten zelfstandige onderdelen (zoals alinea's) met informatie uit ambtsberichten. Deze documentenonderdelen worden, evenals de oorspronkelijke documenten, niet openbaar gemaakt. Openbaarmaking van deze informatie in afgeleide documenten zou de weigering van de ambtsberichten zelf zinledig maken.

Artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e van de Wob (bescherming persoonlijke levenssfeer)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd. In alle 25 documenten staan persoonsgegevens. Ik ben van oordeel dat ten aanzien van deze gegevens het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd, zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid.

¹ Het ambtsbericht van 10 september 2014 is opgenomen als document 7.

² Artikel 10, tweede lid, aanhef en onder c, e en g, en artikel 11 van de Wob (resp. opsporings- en vervolgingsbelangen, persoonsgegevens, onevenredige benadeling en intern beraad).

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Datum
26 augustus 2019

Ons kenmerk
2687469

Ik heb de persoonsgegevens verwijderd van ambtenaren die niet uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden. Hierbij is het volgende van belang. Weliswaar kan, waar het gaat om beroepshalve functioneren van ambtenaren, slechts in beperkte mate een beroep worden gedaan op het belang van eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Dit ligt echter anders indien het betreft het openbaar maken van namen van de ambtenaren. Namen zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken daarvan verzetten. Daarbij is van belang dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking van de naam in de zin van de Wob.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Datum
26 augustus 2019

Ons kenmerk
2687469

Daarom heb ik de persoonsgegevens verwijderd uit deze documenten.

Artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g van de Wob (onevenredige benadeling)

Document 19 betreft een e-mail met als bijlage een spreektekst voor mijn ambtsvoorganger in de ministerraad. Deze tekst is opgesteld ten behoeve van intern beraad, waarover hierna meer, maar openbaarmaking daarvan zou ook onevenredig benadelend zijn in de zin van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g van de Wob. Op grond van die bepaling blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

Openbaarmaking van (bepaalde passages uit) dit document zou naar mijn oordeel leiden tot onevenredige benadeling van mij(n ambtsvoorganger) in die zin dat informatie opgesteld ten behoeve van de eigen voorbereiding op de Ministerraad vertrouwelijk dient te zijn en blijven. Dat geldt temeer gelet op het vertrouwelijke karakter van de ministerraad; gelet op het vertrouwelijke karakter van de ministerraad zou openbaarmaking afdoen aan het belang dat met geheimhouding rondom de ministerraad is gediend.³ Daarom maak ik deze informatie niet openbaar.

Artikel 11, eerste lid, van de Wob (persoonlijke beleidsopvattingen in een stuk voor intern beraad)

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan: meningen, opinies, commentaren, voorstellen, conclusies met de daartoe aangevoerde argumenten.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat onder het begrip "documenten opgesteld ten behoeve van intern beraad" onder meer moeten worden begrepen: nota's van ambtenaren en hun politieke en ambtelijk leidinggevenden, correspondentie tussen de onderdelen van een ministerie en tussen ministeries onderling, concepten van stukken, agenda's, notulen, samenvattingen en conclusies van interne besprekingen en rapporten van ambtelijke adviescommissies. Ten aanzien van deze stukken moet van de bedoeling om ze als stukken voor intern beraad beschouwd te zien, uitdrukkelijk blijken of men moet deze bedoeling

³ Zie onder meer: ABRvS 17 februari 2010, ECLI:NL:RVS:2010:BL4132.

redelijkerwijs kunnen vermoeden. Deze beperking op de informatieverplichting is in de Wob opgenomen omdat een ongehinderde bijdrage van ambtenaren en van hen die van buiten bij het intern beraad zijn betrokken bij de beleidsvorming en -voorbereiding gewaarborgd moet zijn. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

De documenten met nummers 2, 4 t/m 11, 13 t/m 19, 22, 23 en 25 zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Ik verstrek daarover geen informatie en deze persoonlijke beleidsopvattingen heb ik uit de documenten verwijderd, evenals de feitelijke informatie die zodanig is verweven met de persoonlijke beleidsopvattingen dat die daarvan niet kunnen worden gescheiden. Deze beoordeling is per zelfstandig onderdeel van de documenten (zoals alinea's) gemaakt.⁴

De documenten met nummers 14 en 15 betreffen (onder meer) concepten voor een persbericht. Deze concepten zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en zijn aan te merken als een voorstel hoe naar het oordeel van betrokkenen het persbericht zou moeten luiden. Voor zover deze concepten afwijken van het definitieve persbericht, dat reeds openbaar is, zijn dit persoonlijke beleidsopvattingen, namelijk voorstellen die de definitieve versie van het document niet gehaald hebben. Op grond van artikel 11, eerste lid, van de Wob weiger ik dan ook deze concepten openbaar te maken.

Document 19 betreft een e-mail met als bijlage een spreektekst voor de Ministerraad. Spreekteksten zijn ambtelijk voorbereide adviezen aan de minister, en gelden daarmee als ten behoeve van intern beraad opgestelde stukken die bestaan uit persoonlijke beleidsopvattingen. Daarover verstrek ik geen informatie en op grond van artikel 11, eerste lid, van de Wob weiger ik deze tekst openbaar te maken.

Overige opmerkingen

Het document met nummer 1 betreft een aantekening van een medewerker van het OM. Die aantekening berust niet onder mijn departement maar onder het OM. Deze aantekening is genoemd in de beantwoording van de Kamervragen van 12 november 2018.⁵ Hiermee is deze informatie reeds openbaar. Ik heb in de beantwoording van de Kamervragen het volgende geschreven:

"Volledigheidshalve maak ik ook melding van enkele andere stukken die zijn aangetroffen bij de hierboven beschreven zoekacties betreffende deze zaak die buiten de reikwijdte vielen van de door RTL Nieuws gestelde persvragen en het Wob-verzoek. Het OM heeft mij laten weten te beschikken over een korte aantekening naar aanleiding van een regulier periodiek overleg tussen de toenmalig Minister van Veiligheid en Justitie en de toenmalig voorzitter van het College van 2 april 2014 die inhoudt: «Wilders – procedure besproken – 1000 aangiften»."

De documenten met nummers 2 en 4 betreffen documenten waarover mijn departement eveneens niet beschikt. Dit zijn ook documenten die zich onder het OM bevinden. Over deze stukken heeft mijn ambtsvoorganger op 1 december 2016 reeds een besluit genomen.⁶ Openbaarmaking van deze stukken (in dat

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Datum
26 augustus 2019

Ons kenmerk
2687469

⁴ ABRvS 31 januari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:314, rov. 5.2.

⁵ Aanhangsel Handelingen II 2018-19, nr. 805.

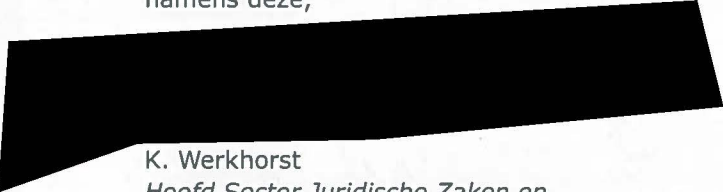
⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2016/12/01/wob-besluit-1-december-2016>.

besluit aangeduid als document 15 en 16) is toen geweigerd. Ik zie geen aanleiding om dit eerder genomen besluit te herzien.

Openbaarmaking

De stukken die met dit besluit voor een ieder openbaar worden, zullen op rijksoverheid.nl worden geplaatst.

Hoogachtend,
De Minister van Justitie en Veiligheid,
namens deze,

K. Werkhorst
*Hoofd Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid*

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Juridische Zaken en
Wetgevingsbeleid

Datum
26 augustus 2019

Ons kenmerk
2687469

Nr.		Document	Beoordeling	Wob	Afzender	Ontvanger
1	2 april 2014	Aantekening van periodiek overleg tussen minister JenV en voorzitter College procureurs-generaal	Reeds openbaar		PaG	
2	27 juni 2014	E-mail met als bijlage een conceptambtsbericht van de zaaksofficieren van justitie	Niet openbaar	365 SV 10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	Hoofdofficier van Justitie Den Haag	Twee leden van het College
3	30 juni-1 juli 2014	E-mails inzake de stand van zaken termijn waarop beslissing OM wordt verwacht	Deels openbaar	10.2.e	JenV	PaG
4	8 augustus 2014	Brief met bijlagen (ambtsbericht officieren van justitie aan de hoofdofficier van justitie d.d. 8 augustus 2014, advies LECD d.d. 28 mei 2014, advies WBOM d.d. 7 augustus 2014, commentaren uit de media op uitlatingen Wilders chronologisch weergegeven)	Niet openbaar	365 SV 10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	Hoofdofficier van justitie Den Haag	College van procureurs-generaal
5	2 september 2014	E-mails inzake berichtgeving Telegraaf dat rechtbank Den Haag al gereed is voor behandeling zaak Wilders	Deels openbaar	10.2.e 11.1	JenV	PaG
6	2 september 2014	E-mails inzake berichtgeving Telegraaf dat rechtbank DH al gereed is voor zaak Wilders	Deels openbaar	10.2.e 11.1	JenV	JenV
7	10 september 2014	Ambtsbericht	Niet openbaar	10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	College van procureurs-generaal	MJenV
8	15-17 september	E-mails inzake het opstellen van een nota bij het ambtsbericht van	Deels openbaar	10.2.c 10.2.e	JenV	JenV

	2014	10 september 2014, met als bijlage het ambtsbericht		10.2.g 11.1		
9	16 september 2014	Nota ter aanbieding van het ambtsbericht van 10 september 2014 met digitale minuut met parafen d.d. 19 september 2014	Deels openbaar	10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	JenV	MJenV
10	18 september 2014	E-mails inzake nota van 16 september 2014	Deels openbaar	10.2.e 11	JenV	JenV
11	23 september 2014	E-mails inzake de zaak Wilders	Deels openbaar	10.2.e 11.1 buiten reikwijdte	JenV	JenV
12	24 september 2014	E-mails inzake aanwezigheid bij bespreking op 25 september 2014	Deels openbaar	10.2.e	JenV	JenV
13	7 oktober 2014	Ambtsbericht	Niet openbaar	10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	College van procureurs-generaal	MJenV
14	7 oktober 2014	E-mails inzake persbericht OM met als bijlage het concept-persbericht OM	Deels openbaar (bijlage niet openbaar)	10.2.e 11.1	JenV	PaG
15	7 oktober 2014	E-mail met als bijlage het concept-persbericht OM	Deels openbaar (bijlage niet openbaar)	10.2.e 11.1	OM	JenV
16	8 oktober 2014	E-mail met definitieve versie persbericht OM	Deels openbaar	10.2.e	PaG	JenV
17	8 oktober 2014	E-mails met concept-persbericht OM	Deels openbaar (bijlage niet openbaar)	10.2.e 11.1	PaG	JenV
18	8 oktober 2014	E-mail inzake persbericht OM met als bijlage het concept-persbericht en de woordvoeringslijn	Deels openbaar (bijlagen niet openbaar)	10.2.e 11.1	JenV	JenV
19	9 oktober	E-mail met als bijlage een	Deels openbaar	10.2.e	JenV	JenV

	2014	spreektekst	(bijlage niet openbaar)	11.1		
20	8 december 2014	E-mail met ANP-nieuwsbericht 'Wilders verhoord door Rijksrecherche'	Deels openbaar	10.2.e	JenV	JenV
21	16 december 2014	E-mail met link naar NRC artikel 'Hoge Raad stelt grenzen aan vrijheid van meningsuiting politici'	Deels openbaar	10.2.e	JenV	JenV
22	17 december 2014	Ambtsbericht	Niet openbaar	10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	College van procureurs-generaal	MJenV
23	17 december 2014	Nota bij ambtsbericht van 17 december 2014, met ambtsbericht als bijlage, concept-persbericht en een uitspraak van de Hoge Raad van 16 december 2014	Deels openbaar (bijlagen niet openbaar/reeds openbaar)	10.2.c 10.2.e 10.2.g 11.1	JenV	MJenV
24	17 december 2014	E-mail met in de bijlage persbericht donderdag 18 december 2014	Deels openbaar	10.2.e	OM	JenV
25	18 december 2014	E-mails inzake woordvoeringslijn	Deels openbaar	10.2.e 11.1	JenV	JenV

Van: [redacted] (PaG Den Haag) 10.2.e
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: Wilders
Datum: dinsdag 1 juli 2014 14:35:32

Hoi [redacted]

10.2.e

Er is inderdaad een reflectiebijeenkomst geweest. Naar aanleiding daarvan is het parket aan het uitdenken wat de vervolgstappen zijn en binnen welke termijn er een beslissing over vervolging kan worden genomen. Zodra er meer duidelijk is zal ik je op de hoogte stellen.

Groet,

[redacted] 10.2.e
 Bestuurlijke en Juridische Zaken | Parket Generaal | Prins Clauslaan 16 |
 Postbus 20305, 2500 EH Den Haag | t [redacted] | m [redacted] 10.2.e
 [redacted]@om.nl | www.om.nl 10.2.e

Van: [redacted] BD/DJOA/BJZ [mailto:[redacted]@minvenj.nl] 10.2.e
Verzonden: maandag 30 juni 2014 17:07
Aan: [redacted] (PaG Den Haag) 10.2.e
Onderwerp: Wilders

Hoi [redacted]

10.2.e

Weet jij toevallig al meer over een termijn waarop we een beslissing van het OM kunnen verwachten op de Wilders-aangiften? Ik begreep dat er een reflectiebijeenkomst was geweest.

Met vriendelijke groet,

mr [redacted]
adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted]
 T [redacted] (secretariaat)
 F [redacted]

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen

aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Van: [redacted] (PaG Den Haag) 10.2.e
Aan: [redacted] - BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: De rechtbank in Den Haag is al kaar voor vervolging van Wilders <http://www.telegraaf.nl/t/23031942>
Datum: dinsdag 2 september 2014 13:05:54

Ha [redacted] 10.2.e

Het betreft hier een eigenstandige actie van voorlichting van rechtbank Den Haag (hoofdregel is sowieso dat rechtbank geen voorlichting hoort te doen over zaken die in onderzoek zijn bij het OM). De voorlichter rechtbank geeft aan voorlichting parket den Haag aan desgevraagd te hebben aangegeven dat er voorbereidingen worden getroffen, rekening houdend met bepaalde scenario's. Hij heeft aan voorlichting parket Den Haag benadrukt dat de rechtbank niet weet wat voor beslissing er wordt genomen, voorts heeft hij aan de afdeling voorlichting van het parket aangegeven ook geen beslistermijn te hebben genoemd. De mogelijkheid dat deze zaak op enig moment aanhangig zou kunnen worden gemaakt is door de HovJ uiteraard een aantal maanden geleden wel besproken met de president van de rechtbank Den Haag. Dat is uiteraard logisch gelet op het feit dat het zo'n grote zaak betreft. Op dit moment kan ik de exacte datum wanneer we de beslissing in de zaak gaan melden aan MvJ nog niet geven.

[redacted]

11.1

Groet,

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ [mailto:[redacted]@minvenj.nl] 10.2.e
Verzonden: dinsdag 2 september 2014 10:27
Aan: [redacted] (PaG Den Haag) 10.2.e
Onderwerp: De rechtbank in Den Haag is al kaar voor vervolging van Wilders <http://www.telegraaf.nl/t/23031942>

Hoi [redacted] 10.2.e

[redacted]

11.1

[redacted] Er is contact gelegd met de Rechtbank om hun lezing te horen. Ook nog even de check bij het OM: Mag aannemen dat vanuit OM in dit stadium geen signalen over een eventuele vervolging richting de rechtbank zijn gegaan? Kan een indicatie worden gegeven van wanneer een beslissing van het OM kan worden verwacht? Telegraaf schrijft dat iedereen verwacht dat de beslissing in september komt.

Gr.

[redacted] 10.2.e

<http://www.telegraaf.nl/e/23031942>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen

aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Van: [redacted] - BD/DRB/RG 10.2.e
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: De rechtbank in Den Haag is al klaar voor vervolging van Wilders <http://www.telegraaf.nl/t/23031942>
Datum: dinsdag 2 september 2014 13:28:37

Ha [redacted] 10.2.e

11.1

[redacted] Ik hoorde net van voorlichting Rechtbank dat er uitsluitend verkennend is gesproken met de twee huidige persrechters voor het geval Wilders vervolgd wordt. Er zijn dus geen persrechters voor de zaak Wilders aangesteld, ook ondergaan ze nog geen specifieke training. Wel is nagegaan wat er moet worden geregeld aan training en capaciteit voor het geval dat. [redacted] 11.1

Groet,

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Verzonden: dinsdag 2 september 2014 13:21
Aan: [redacted] - BD/DRB/RG 10.2.e
Onderwerp: FW: De rechtbank in Den Haag is al klaar voor vervolging van Wilders <http://www.telegraaf.nl/t/23031942>

Hoi [redacted] 10.2.e
 Zie onderstaand de reactie. [redacted]

11.1

Als het OM een vervolgingsbeslissing neemt duurt het doorgaans nog maanden voordat een zitting volgt.

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted] 10.2.e
 adviseur

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

[redacted] (secretariaat) 10.2.e
 [redacted] @minvenj.nl 10.2.e
www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] (PaG Den Haag) [mailto:[redacted]@om.nl] 10.2.e
Verzonden: dinsdag 2 september 2014 13:06
Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Onderwerp: RE: De rechtbank in Den Haag is al klaar voor vervolging van Wilders <http://www.telegraaf.nl/t/23031942>

Ha [redacted] 10.2.e

Het betreft hier een eigenstandige actie van voorlichting van rechtbank Den Haag (hoofregel is sowieso dat rechtbank geen voorlichting hoort te doen over zaken die in onderzoek zijn bij het

OM). De voorlichter rechtbank geeft aan voorlichting parket den Haag aan desgevraagd te hebben aangegeven dat er voorbereidingen worden getroffen, rekening houdend met bepaalde scenario's. Hij heeft aan voorlichting parket Den Haag benadrukt dat de rechtbank niet weet wat voor beslissing er wordt genomen, voorts heeft hij aan de afdeling voorlichting van het parket aangegeven ook geen beslistermijn te hebben genoemd. De mogelijkheid dat deze zaak op enig moment aanhangig zou kunnen worden gemaakt is door de HovJ uiteraard een aantal maanden geleden wel besproken met de president van de rechtbank Den Haag. Dat is uiteraard logisch gelet op het feit dat het zo'n grote zaak betreft. Op dit moment kan ik de exacte datum wanneer we de beslissing in de zaak gaan melden aan MvJ nog niet geven.

[Redacted]

11.1

Groet,

[Redacted]

10.2.e

Van: [Redacted] - BD/DJOA/BJZ [[mailto:\[Redacted\]@minvenj.nl](mailto:[Redacted]@minvenj.nl)]

10.2.e

Verzonden: dinsdag 2 september 2014 10:27

Aan: [Redacted] (PaG Den Haag)

10.2.e

Onderwerp: De rechtbank in Den Haag is al klaar voor vervolging van Wilders
<http://www.telegraaf.nl/t/23031942>

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: Discriminatiezaken
Datum: woensdag 17 september 2014 16:04:47

[redacted] 10.2.e

[redacted]

11.1

Ik kijk nu naar je nota

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Verzonden: dinsdag 16 september 2014 23:14
Aan: [redacted] - BD/DWJZ/SSR 10.2.e
CC: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: RE: Discriminatiezaken

Hoi [redacted] 10.2.e

Dank voor jouw suggesties. Op sommige punten te veel juridisch detail om de minister mee te geven, maar over een aantal punten heb ik vandaag al wel even met de collega van het Pag gesproken. Even kort een reactie op je punten.

1. [redacted] Men is ervan overtuigd dat een veroordeling zal volgen. Men zien een groot belang voor de rechtsontwikkeling. Aantal aangiften en 12Sv is niet doorslaggevend. Aantal aangiften zegt wel iets over de maatschappelijk commotie. Bijzonder is ook dat zelfs PVV'ers er afstand van namen en zelfs de partij hebben verlaten.

11.1
10.2.g

[redacted]

10.2.g
11.1
10.2.c

3. [redacted]

11.1

[redacted]

10.2.g

5. [redacted]

10.2.g

6. De te verwachten verweren: in de aanloop naar de zitting zal het OM zich uiteraard voorbereiden op alle mogelijk verweren. Ik zal de punten die je noemt ook

aan de collega van het OM meegeven.

Ik wil morgen de nota de lijn indoen, omdat het stuk spoedig - in elk geval deze week - bij de minister moet zijn. Omdat ik in je afwezigheidsassistent zie dat je er morgen niet bent, zal ik je de nota dan per mail toesturen. Ik start dan wel het lijntraject. Mocht jij donderdag nog belangrijke punten hebben, dan kan ik die waarschijnlijk nog invoegen voor het stuk door de DG wordt afgedaan.

Met vriendelijke groet,

mr [redacted]
adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
.....

M [redacted] 10.2.e

T [redacted] (secretariaat) 10.2.e

F [redacted]
[redacted]@minvenj.nl 10.2.e
www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving
.....

Van: [redacted] - BD/DWJZ/SSR 10.2.e

Verzonden: dinsdag 16 september 2014 1:33

Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e

Onderwerp: RE: Discriminatiezaken

Hoi [redacted] 10.2.e

Ik heb het eerste ambtsbericht gelezen. Misschien kun je nog iets met de volgende los-vaste opmerkingen:

[redacted] 11.1

[redacted] 10.2.g

[redacted] 10.2.g

Juridische analyse

[redacted] 11.1

[redacted] 11.1

[Redacted]

10.2.g
11.1

[Redacted]

10.2.g
11.1

[Redacted]

10.2.g
11.1

Te verwachten verweren

Ik mis een vooruitblik op enkele andere te verwachten verweren:

[Redacted]

11.1

Procedure

[Redacted]

11.1

Gr. [Redacted]

10.2.e

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [Redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Verzonden: maandag 15 september 2014 14:47

Aan: [Redacted] - BD/DWJZ/SSR

10.2.e

Onderwerp: Discriminatiezaken

Hoi [Redacted]

10.2.e

Zie bijgaand twee zeer vertrouwelijke ambtsberichten. [Redacted]

11.1

[Redacted] Ik zal de ambtsberichten afzonderlijk met een toelichtende/samenvattende nota naar de minister sturen. Ik zal je dan in de visie vooraf opnemen, maar ben natuurlijk ook op voorhand wel benieuwd naar jouw ideeën.

Met vriendelijke groet,

mr. [Redacted]

10.2.e

adviseur

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving Directie Juridische en
Operationele Aangelegenheden BJZ Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag Postbus
20301 | 2500 EH | Den Haag

M
T
F

[redacted] (secretariaat)

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl

10.2.e

www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Verzonden: maandag 15 september 2014 14:09

Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

CC: [redacted] - BD/DJOA/BJZ;
BD/DJOA/BJZ; [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Onderwerp: AB Wilders

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]@minvenj.nl [mailto:[redacted]@minvenj.nl]

10.2.e

Verzonden: maandag 15 september 2014 14:07

Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Onderwerp: Gescand vanaf een MFP

Open het bijgevoegde document

Verzonden door [redacted]@minvenj.nl]

10.2.e

Bestandstype bijlage: pdf, Multi-Page

Locatie van multifunctioneel apparaat: Turfmarkt 147 - Noord 19e etage (Facilitaire Ruimte)

Naam apparaat: EX750363

Meer informatie over Xerox-producten en oplossingen vindt u op <http://www.xerox.com>.

9

digitale minuut

Nota - Ambtsbericht

2 DJOA

zaak Wilders

10.2.e

Behandelaar

mr.
BD/DJOA/BJZ

Datum

19 september
2014Datum te
behandelen
document16 september
2014Kenmerk te
behandelen
document
560454Versie te
behandelen
document
11.0Zaakkenmerk
560249Bijlagen
1Datum en tijd
aangeboden
19 september
2014 12:46:10

Werkstroom

Eindparaaf Minister

Datum/paraaf

10.2.e

Paraferen S

Datum/paraaf

10.2.e

Visie vooraf

Datum/paraaf

10.2.e

Paraferen Roes, mr. G.N. - BD/DGRR

Behandeld door Roes, mr. G.N. - BD/DGRR, 19 september 2014 12:46:10,
Documentversie 11.0

Visie vooraf - BD/DWJZ/SSR

10.2.e

Behandeld door - BD/DWJZ/SSR, 18 september 2014
17:21:06, Documentversie 11.0

Paraferen Bie, L.M.P. de - BD/DJOA

Behandeld door Bie, L.M.P. de - BD/DJOA, 18 september 2014 13:58:56,
Documentversie 11.0

Paraferer - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Behandeld door - BD/DJOA/BJZ, 18 september
2014 11:37:43, Documentversie 10.0

Visie vooraf - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Behandeld door - BD/DJOA/BJZ, 17 september 2014 15:34:17,
Documentversie 8.0

Paminco:

Instructie: Nota moet in elk geval in de weekend door de minister.

Toelichting: Nota is tevens afgestemd met DW [redacted]
DV wordt buiten digijust om geïnformeerd.

10.2.e

Volledige werkstroom

Tekenen - Verzenden MDL

Eindparaaf Minister

Paraferen SG

Visie vooraf Staf BSG

Afstemmen MDL

Paraferen Roes, mr. G.N. - BD/DGRR

Behandeld door Roes, mr. G.N. - BD/DGRR, 19 september 2014 12:46:10,
Documentversie: 11.0

Visie vooraf [redacted] - BD/DWJZ/SSR

Behandeld door [redacted] - BD/DWJZ/SSR, 18 september 2014
17:21:06, Documentversie: 11.0

10.2.e

Paraferen Bie, L.M.P. de - BD/DJOA

Behandeld door Bie, L.M.P. de - BD/DJOA, 18 september 2014 13:58:56,
Documentversie: 11.0

Paraferen [redacted] - BD/DJOA/BJZ

Behandeld door [redacted] - BD/DJOA/BJZ, 18 september
2014 11:37:43, Documentversie: 10.0

10.2.e

Wijziging werkstroom

Behandeld door [redacted] BD/DJOA/BJZ, 17 september 2014 16:53:05,
Documentversie: 8.0

10.2.e

Visie vooraf [redacted] - BD/DJOA/BJZ

Behandeld door [redacted] - BD/DJOA/BJZ, 17 september 2014 15:34:17,
Documentversie: 8.0

10.2.e

Departementaal vertrouwelijk

De Minister van Veiligheid en Justitie

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

nota

Ambtsbericht zaak Wilders

10.2.e

Contactpersoon

m [redacted]
Adviseur

10.2.e

T [redacted]
N [redacted]
F [redacted]

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl

Concipiënt

m [redacted]

10.2.e

Datum

16 september 2014

Ons kenmerk

560454

Dossiernummer

560249

Doel van deze nota:

U informeren en adviseren over de voorgenomen beslissing van het OM tot vervolging van de heer Wilders ter zake van groepsbelediging (discriminatie, art. 137c Sr) en het aanzetten tot haat (haatzaaien, art. 137d Sr).
Het uitvoerige ambtsbericht van het College van procureurs-generaal is bijgevoegd.

Samenvatting/kern

- Er is door veel burgers en belangengroepen aangifte gedaan tegen de heer Wilders voor zijn uitspraken op 12 en 19 maart 2014, gedaan in het kader van de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen (minder Marokkanen).

10.2.c
10.2.g

-
-
-

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Datum 10.2.c
16 september 10.2.g
Ons kenmerk
560454

Toelichting

Aanleiding

Het OM heeft twee uitspraken van de heer Wilders, gedaan in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2014, beoordeeld. De eerste uitspraak is gedaan op 12 maart bij een interview op een markt in Den Haag Loosduinen. De heer Wilders gaf daar aan dat de mensen uit die wijk stemmen op in elk geval een stad met 'als het even kan ook eh... wat minder Marokkanen'. Op deze uitspraak zijn relatief weinig reacties en aangiften gevolgd. De tweede uitspraak is van een week later, 19 maart, op uitslagenavond van de gemeenteraadsverkiezingen. In zijn toespraak bouwt de heer Wilders met drie 'wilt-u-meer-of-minder-vragen' aan zijn toehoorders zijn betoog op. Het sluitstuk is de vraag wilt u meer of minder Marokkanen, waarop het publiek massaal tot 16 keer toe 'minder' scandeert en de heer Wilders zegt dat te zullen gaan regelen. De uitspraak heeft geleid tot 6500 aangiftes en bijna 15.000 meldingen van discriminatie op www.politie.nl.

Juridische beoordeling OM

10.2.c
10.2.g

11.1

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Datum
16 september 2014

Ons kenmerk
560454

10.2.c
10.2.g

Opportunititeit

10.2.c
10.2.g

11.1

Vervolgstappen

Als eerste vervolgstap zal de heer Wilders worden uitgenodigd voor een verhoor door de Rijksrecherche. Er is nog geen indicatie van een planning te geven. Spoedig na dit verhoor zal het OM formeel een vervolgingsbeslissing nemen die actief openbaar zal worden gemaakt. Vervolgens zal bij de rechter-commissaris bij de Rechtbank Den Haag een (besloten) regiebijeenkomst worden belegd om alle (onderzoeks)wensen in kaart te brengen en aldus de behandeling op de openbare terechtzitting zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Als het voorbereidende onderzoek gereed is zal een da [redacted] gebracht en zal de zaak worden aangebracht bij de rechtba [redacted]

10.2.c
10.2.g

10.2.c
10.2.g

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtspraak
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Publiciteit/woordvoering

Het OM zal bij de formele vervolgingsbeslissing daarmee actief naar buiten treden. Daaraan voorafgaand zal de heer Wilders nog worden gehoord als verdachte. Het OM houdt er rekening mee dat de heer Wilders daarover de publiciteit zal zoeken.

Datum
16 september 2014

Ons kenmerk
560454

10.2.c
10.2.g

11.1

Inlichten AZ

11.1

Overig:

- Als advocaat van de heer Wilders treedt op mr. G.J. Knoops.

11.1

- U heeft in de media op vragen aangegeven de uitspraken van de heer Wilders walgelijk te vinden. Ook de vice-premier heeft zich in soortgelijke zin negatief over de uitspraken van de heer Wilders uitgelaten. Het OM is van oordeel dat deze uitspraken het OM op geen enkele manier hebben beïnvloed en dat eventuele verweren daarover gemakkelijk kunnen worden verworpen.

- In reactie op de aangiften tegen de heer Wilders is door onder andere het PVV-kamerlid Agema aangifte gedaan tegen de heren Spekman en Samson (PvdA) voor uitspraken over Marokkanen in 2011. Bij separate nota en ambtsbericht van het College wordt u geïnformeerd over de sepotbeslissing die het OM hierop zal geven.

Van: [redacted] - BD/DRB/RG
Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: w.
Datum: donderdag 18 september 2014 12:54:22
Bijlagen: [image001.gif](#)
[image002.gif](#)
[image003.gif](#)

10.2.e

10.2.e

Mooi,

Heb met [redacted] afgesproken dat hij er zo nog naar kijkt, omdat hij gisteren niet in de gelegenheid was en ik het lijntraject wel wilde starten.

10.2.e

11.1

11.1

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted]
 T [redacted]
 F [redacted] (secretariaat)

10.2.e

[\[redacted\]@minvenj.nl](mailto:[redacted]@minvenj.nl)
www.rijksoverheid.nl/venj

10.2.e

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Verzonden: donderdag 18 september 2014 11:49
Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: FW: Bericht van DigiJust: Je hebt een 'Aangeboden document'

10.2.e

10.2.e

[redacted] beide afgedaan en Lisette laten weten dat ze bij haar zijn. Had [redacted] nog
 reactie? [redacted] Groet, [redacted]

10.2.e

10.2.e

11.1

Van: DigiJust-Attendering [<mailto:DigiJust-Attendering@minvenj.nl>]

Verzonden: donderdag 18 september 2014 10:19

Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Onderwerp: Bericht van DigiJust: Je hebt een 'Aangeboden document' buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

buiten reikwijdte

Van: [Bie, L.M.P. de - BD/DBAenV](#)
Aan: [\[redacted\] - BD/DRB/RG](#)
Cc: [\[redacted\] - BD/DJOA/BJZ](#)
Onderwerp: RE: bespreking zaak W.
Datum: dinsdag 23 september 2014 14:28:48

10.2.e

10.2.e

buiten reikwijdte

Van: [\[redacted\] - BD/DJOA/BJZ](#)
Verzonden: dinsdag 23 september 2014 12:07
Aan: Bie, L.M.P. de - BD/DJOA
CC: [\[redacted\] - BD/DJOA/BJZ](#)
Onderwerp: bespreking zaak W.

10.2.e

10.2.e

Lisette,

Ik begreep van [\[redacted\]](#) dat er morgen een bespreking is bij de Minister over de zaak [\[redacted\]](#) W.

Voor het vervolg zijn met name de volgende, ook in de nota genoemde, punten van belang.

buiten reikwijdte

[redacted]

[redacted]

[redacted]

11.1

4. Voorlichting (VenJ) is nog niet geïnformeerd. DV zal tijdig voor het bekend worden van de vervolgingsbeslissing moeten worden geïnformeerd, ook met het oog op het (in afstemming met voorlichting OM) opstellen van een spreeklijn bij vragen uit de pers (bijv. over uitspraken kabinetsleden over de uitlatingen van W.).

Met vriendelijke groet,

mr. [\[redacted\]](#)
 adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
 M [\[redacted\]](#) (secretariaat) [\[redacted\]](#)
 T [\[redacted\]](#) [@minvenj.nl](#) [\[redacted\]](#)
 E [\[redacted\]](#) [www.rijksoverheid.nl/venj](#) [\[redacted\]](#)

10.2.e

10.2.e

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] - BD/DJOA 10.2.e
Aan: Bie, L.M.P. de - BD/DBAenV; [redacted] mr. A. - BD/DRB/RG 10.2.e
Onderwerp: FW: Herman Bolhaar/[redacted] DGRR/Lisette de Bie
Datum: woensdag 24 september 2014 10:46:42

TKN

Van: [redacted] - BD/DVB 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 september 2014 10:46
Aan: [redacted] van - BD/DJOA 10.2.e
Onderwerp: RE: Herman Bolhaar/[redacted] DGRR/Lisette de Bie

De Dg vind dat prima

Van: [redacted] - BD/DJOA 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 september 2014 10:41
Aan: [redacted] - BD/DVB 10.2.e
Onderwerp: FW: Herman Bolhaar/[redacted] DGRR/Lisette de Bie

[redacted] Ook morgen gaat [redacted] mee naar minister ipv Lisette , gr 10.2.e
 [redacted] 10.2.e

Van: Bie, L.M.P. de - BD/DJOA
Verzonden: woensdag 24 september 2014 10:38
Aan: [redacted] - BD/DJOA 10.2.e
CC: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: RE: Herman Bolhaar/[redacted] DGRR/Lisette de Bie

Ik begreep dat [redacted] het handig vindt er zelf bij te zijn. Ik vind het prima als daarom 10.2.e
 [redacted] in mijn plaats gaat. 10.2.e

Van: [redacted] - BD/DJOA Namens Bie, L.M.P. de - BD/DJOA 10.2.e
Verzonden: woensdag 24 september 2014 10:37
Aan: Bie, L.M.P. de - BD/DJOA
CC: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Onderwerp: FW: Herman Bolhaar/[redacted] DGRR/Lisette de Bie

Deze is nu verzet naar morgen 9 uur, ga je dan wel zelf of toch [redacted] ?? 10.2.e

Gr [redacted] 10.2.e

Van: [redacted] BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Aan: [Bie, L.M.P. de - BD/DBAenV](#)
Cc: [redacted] - BD/DRB/RG; [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: FW: persbericht W
Datum: dinsdag 7 oktober 2014 20:43:54
Bijlagen: [persbericht Wilders verdacht van strafbare uitlatingen over Marokkanen.docx](#)

Dag Lisette,
 zie onderstaand en bijgaand bericht aan [redacted] 10.2.e
 [redacted] en ik hebben dit met [redacted] afgestemd. 10.2.e
 Met [redacted] telefonisch besproken.
 [redacted] en ik verwachten reactie van [redacted] en volgen dit morgen vanuit huis. 10.2.e
 Een door het OM (conform ons voorstel) aangepast persbericht komt morgen naar Gerard en jou toe.
 Daarna kan het ter instemming aan de minister worden voorgelegd. Donderdag gaat eea naar buiten.
 We houden jou en [redacted] op de hoogte. 10.2.e
 Groet, [redacted] 10.2.e

Sent with Good (www.good.com)

From: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Sent: dinsdag 7 oktober 2014 18:11:46
To: [redacted] (DsC Den Haag) [redacted]@om.nl 10.2.e
Cc: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Subject: FW: persbericht W

[redacted] 10.2.e

Zie bijgaand het concept persbericht zoals het in lijn met wat Bolhaar en Roes hebben besproken wat is aangepast. Er zijn inhoudelijk geen dingen in veranderd. De opbouw is wat logischer gemaakt: verdacht, uitleg en vervolgens verdere proces. De laatste zin is eruit gehaald (vergelijking Spekman/Samson en Wilders); die is voor het persbericht niet direct relevant. Wel voor de woordvoering als er vragen over komen.

Met vriendelijke groet,

mr [redacted] 10.2.e
 adviseur

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted] 10.2.e
 T ([redacted] (secretariaat)
 E ([redacted]@minvenj.nl 10.2.e
www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] - BD/DRB/RG 10.2.e
Aan: [redacted] - BD/DV/P&B; [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Onderwerp: persbericht w
Datum: dinsdag 7 oktober 2014 18:01:30
Bijlagen: [persbericht Wilders verdacht van strafbare uitlatingen over Marokkanen.docx](#)

Voorstel

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted] 10.2.e
adviseur

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
M [redacted] (secretariaat) 10.2.e
T [redacted]
F [redacted] @minvenj.nl 10.2.e
www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving
.....

Van: [redacted] (PaG Den Haag)
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: FW: Vertrouwelijk
Datum: woensdag 8 oktober 2014 10:32:01

10.2.e

10.2.e

Hoi [redacted] 10.2.e

Dit is de definitieve versie van het persbericht. De kop die boven het eerste concept stond is het zelfde gebleven.

Met vriendelijke groet,

[redacted] 10.2.e

Hoofd van de afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken

Openbaar Ministerie
 Parket Generaal
 Prins Clauslaan 16
 Postbus 20305
 2500 EH Den Haag

[redacted] 10.2.e
 [redacted]@om.nl 10.2.e

Van: [redacted] van (PaG Den Haag)
Verzonden: woensdag 8 oktober 2014 9:00
Aan: [redacted] (PaG Den Haag)
Onderwerp: FW: Vertrouwelijk

10.2.e

10.2.e

reeds openbaar

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft Geert Wilders aangemerkt als verdachte en uitgenodigd voor verhoor. Wilders zal worden verhoord over zijn uitlatingen over Marokkanen op 12 en 19 maart 2014 in Den Haag, naar aanleiding waarvan ruim 6400 aangiften zijn binnengekomen. Hij wordt verdacht van belediging van een groep mensen op grond van ras en aanzetten tot discriminatie en haat.

Binnen het OM heeft er de afgelopen maanden een uitvoerige juridische analyse plaatsgevonden naar de gedane uitspraken. Het OM is hierna tot de conclusie gekomen dat de uitspraken een verdenking van een strafbaar feit opleveren. Dat is ook de reden dat er is besloten om Geert Wilders te verhoren. Het horen van een verdachte vormt een vast onderdeel van vrijwel alle strafrechtelijke onderzoeken. De verdenking is dusdanig, dat strafvervolgning in de rede ligt.

Het OM heeft nog geen definitieve vervolgingsbeslissing genomen. Zodra deze is genomen, zal eerst Geert Wilders worden geïnformeerd, waarna het OM de aangevers en belangstellenden op de hoogte zal brengen. Zoals gebruikelijk zullen aangevers die informatie per brief ontvangen.

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Aan: [redacted] BD/DV/P&B; [redacted] BD/DJOA/BJZ
Cc: [redacted] BD/DRB/RG 10.2.e
Onderwerp: RE: Vertrouwelijk
Datum: woensdag 8 oktober 2014 10:53:25

10.2.e

[redacted]

11.1

[redacted]

11.1

Groet, [redacted] 10.2.e

Sent with Good (www.good.com)

From: [redacted] - BD/DV/P&B 10.2.e
Sent: woensdag 8 oktober 2014 10:35:30
To: Roes, mr. G.N. - BD/DGRR; [redacted] - BD/DJOA/BJZ; [redacted] 10.2.e
 mr [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Subject: FW: Vertrouwelijk

Gerard, [redacted] 10.2.e

Bijgaand het aangepaste persbericht van het PaG. [redacted]

[redacted]

11.1

Hieronder nog onze woordvoeringslijn zoals we die gisteren hebben besproken:

[redacted]

11.1

Zoals gisteren aan Ivo toegezegd kunnen we donderdag in de loop van de dag bezien of deze lijn aanpassing behoeft na nav eventuele commotie.

Groet, [redacted] 10.2.e

Sent with Good (www.good.com)

-----Original Message-----

From: [redacted] van (PaG Den Haag) [redacted]@om.nl

10.2.e

Sent: Wednesday, October 08, 2014 10:22 AM W. Europe Standard Time

To: [redacted] BD/DV/P&B

10.2.e

Subject: FW: Vertrouwelijk

Ha [redacted]

10.2.e

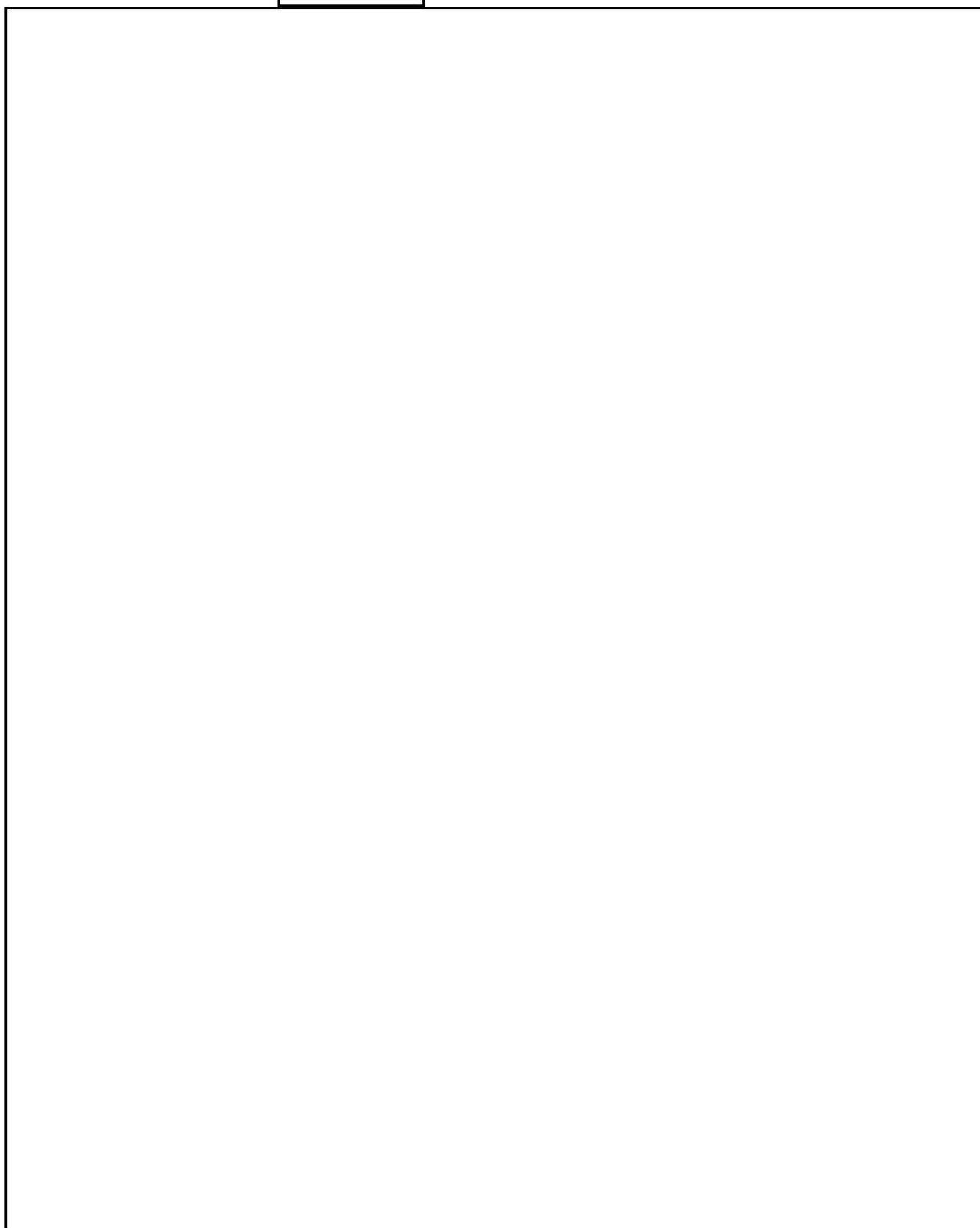
Dit is 'm geworden. Zelfde kop gebleven. [redacted]

11.1

[redacted] We combineren beide zaken in 1 pb, dan moeten we er ook iets over
zeggen. Groet, [redacted]

10.2.e

11.1

Verstuurd vanaf mijn iPad

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Aan: [redacted] - BD/DRB/RG; [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Cc: [redacted] - BD/DV/P&B
Onderwerp: RE: W.
Datum: woensdag 8 oktober 2014 12:52:41
Bijlagen: [persbericht zaak Wilders.docx](#)
[Woordvoeringslijn zaak Wilders.docx](#)

OK. Zie bijgevoegd het pb en de woordvoeringslijn, zoals Gerard deze straks aan de minister overhandigt als hij toch bij hem is voor iets anders.
 Heb hem ook gezegd dat het OM de logistiek strak plant en hem/ons zal berichten. .

Met vriendelijke groet,

[redacted] 10.2.e

.....
 Ministerie van Veiligheid en Justitie
 Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
 Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
 Afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

Tel: [redacted] 10.2.e
 E-mail: [redacted] minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
Verzonden: woensdag 8 oktober 2014 11:55
Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ; [redacted] - BD/DJOA/BJZ 10.2.e
CC: [redacted] - BD/DV/P&B
Onderwerp: W.

[redacted] 10.2.e

Zojuist met [redacted] gesproken en gesprekje met Gerard teruggekoppeld. [redacted] gaf 10.2.e
 aan:

- Een aangifte seponeren is normaal taalgebruik voor het OM. (zag het zelf met even googlen ook in diverse OM persberichten langskomen)

- Bij telefonisch contact met Knoops (Wilders) zal gelijktijdig persbericht uitgaan.

[redacted] zorgt ervoor dat Gerard (of als hij niet bereikbaar is [redacted] wordt ingelicht 10.2.e
 direct nadat met Knoops is gebeld.

- Vanmorgen geleverde persbericht is door Bolhaar goedgekeurd en (nu) definitief.

Met vriendelijke groet,

mr [redacted] 10.2.e
 adviseur

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M
T
E

secretariaat)

10.2.e

@minvenj.nl

10.2.e

www.rijksoverheid.nl/venj

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving
.....

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: Onderzoek Wilders
Datum: donderdag 9 oktober 2014 16:25:34

10.2.e

10.2.e

[redacted] voor [redacted] ter achtergrondinfo wellicht ook prettig.
 En ter info voor BJZ?

10.2.e

Groet,

10.2.e

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ

10.2.e

Verzonden: donderdag 9 oktober 2014 16:18

Aan: [redacted] - BD/BSG/ADVIES

CC: [redacted] - BD/DJOA/BJZ; Bie, L.M.P. de - BD/DJOA

10.2.e

Onderwerp: Onderzoek Wilders

[redacted] 10.2.e

Zie bijgaand zoals verzocht een korte tekst over het onderzoek in de zaak Wilders die de minister eventueel kan gebruiken voor een toelichting in de ministerraad.

Met vriendelijke groet,

mr.

adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M
 T
 F

[redacted] secretariaat)

10.2.e

[redacted] @minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

10.2.e

.....
Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] BD/DV/P&B 10.2.e
Aan: Roes, mr. G.N. - BD/DGRR; Bie, L.M.P. de - BD/DBAenV; [redacted] 10.2.e
 BD/DJOA/BJZ; [redacted] BD/DRB/RG 10.2.e
Onderwerp: FW: Wilders verhoord door Rijksrecherche (3)
Datum: maandag 8 december 2014 12:49:52
Bijlagen: image001.jpg

Ter info

Van: portal.anp.nl [mailto:business@anp.nl]
Verzonden: maandag 8 december 2014 12:37 10.2.e
Aan: [redacted] - BD/DV/P&B
Onderwerp: Wilders verhoord door Rijksrecherche (3)

reeds openbaar

Wilders verhoord door Rijksrecherche (3)

Maandag, 08 december 2014 / 12:36

WILDERS

Nieuw bericht, meer informatie

DEN HAAG (ANP) - PVV-leider Geert Wilders neemt niets terug van zijn 'minder Marokkanen'-uitlatingen eerder dit jaar. Dat blijkt uit een verklaring die hij maandag heeft afgelegd in zijn verhoor door de Rijksrecherche. „Ik neem geen woord terug van wat ik gezegd heb. Ik heb namelijk niets verkeerd gezegd”, aldus Wilders in zijn verklaring, die hij het ANP heeft gestuurd.

Het verhoor maandagochtend vond plaats in opdracht van het Openbaar Ministerie. Dat maakte in oktober bekend dat het Wilders vanwege diens 'minder Marokkanen'-uitlatingen op 19 maart verdenkt van „belediging van een groep mensen op grond van ras en aanzetten tot discriminatie en haat”. Het OM zei er toen bij dat vervolging in de rede ligt.

Wilders hoopt dat dat niet gebeurt, zei hij maandag tegen het ANP. Vervolgt het OM hem toch, dan is dat volgens hem „politiek gemotiveerd”.

In zijn verklaring stelt hij dat hij zich verzet tegen de „gewelddadige totalitaire ideologie - de islam - die dood en verderf zaait”. Hij zegt dat het voor hem als gekozen politicus zijn taak en zijn plicht is om de gevaren van onder meer de „massa-immigratie en de voortschrijdende islamisering” te benoemen. „Ik discrimineer niet en zaai geen haat, noch zet ik daartoe aan. Ik ben er evenmin op uit mensen te kwetsen of te beledigen. Ik spreek echter niet met meel in de mond wanneer ik onze verworven vrijheden verdedig en de gevaren voor onze samenleving benoem.”

Wilders herhaalt dat hij inderdaad minder Marokkanen wil in Nederland, maar dat is volgens hem iets anders dan dat hij „alle Marokkanen Nederland uit zou willen hebben of iets zou hebben tegen alle Marokkanen”.

Hij kondigt in zijn verklaring aan dat hij zich nooit door iemand de mond zal laten snoeren. „Tegen geen enkele prijs en door niemand, wat de gevolgen ook mogen zijn.” Hij sluit af met een citaat van de in 1968 vermoorde Amerikaanse burgerrechtenactivist Martin Luther King over vrijheid. Die is het waard om voor naar de gevangenis te gaan, je baan te verliezen of te sterven, aldus King in 1957.

Van: [redacted] - BD/DV/P&B
Aan: [redacted] - BD/DRB/RG
Onderwerp: hoge raad
Datum: dinsdag 16 december 2014 15:28:48

10.2.e

Deze is ook interessant ivm Wilders

<http://www.nrc.nl/nieuws/2014/12/16/hoge-raad-stelt-grenzen-aan-vrijheid-van-meningsuiting-politici/>

[redacted]

10.2.e

Woordvoerder

.....

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Directie Voorlichting

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....

T
M

[redacted]

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl

10.2.e

<http://www.rijksoverheid.nl/venj>

.....

Justitie. Recht raakt mensen.

.....

Departementaal vertrouwelijk

De Minister van Veiligheid en Justitie

Dtv dJOA

12/2014

dgRR

nota

Vervolgingsbeslissing Wilders

Concipiënt

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Contactpersoon

mr. [redacted]
Adviseur

10.2.e

T. [redacted]
M. [redacted]
E. [redacted]

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl

10.2.e

Datum

17 december 2014

Oms kenmerk

599213

Dossiernummer

560249

Doel van deze nota

U informeren over de formele beslissing van het Openbaar Ministerie dat de heer Wilders voor zijn 'minder, minder uitspraken' wordt vervolgd. Het ambtsbericht van het College van procureurs-generaal hierover is bijgevoegd.

De beslissing wordt op 18 december 2014 (morgen) aan de advocaat van de heer Wilders (Knoops) medegedeeld. Direct daarna zal het Openbaar Ministerie hierover een persbericht naar buiten brengen

10.2.g

[redacted] Op 9 oktober 2014 heeft het OM met een persbericht bekend gemaakt dat de heer Wilders als verdachte door de Rijksrecherche wordt gehoord en aangegeven dat vervolging in de rede ligt.

Toelichting

10.2.c
10.2.g
(staat in
AB)

10.2.c
10.2.g

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Juridische en
Operationele
Aangelegenheden
BJZ

Datum
17 december 2014

Ons kenmerk
599213

Recente uitspraak Hoge Raad

10.2.c
10.2.g
11.1

In de betreffende zaak ging het om uitspraken gedaan tijdens een lijsttrekkersdebat in Amsterdam voor de gemeenteraadsverkiezingen. De lijsttrekker van Republikeinse moderne partij had zich toen in zeer scherpe bewoordingen negatief uitgelaten over homo's. Het Hof sprak vrij van belediging omdat de uitspraken niet bedreigend of intimiderend waren en niet hebben aangezet tot haat of geweld. Het Hof kende daarbij veel gewicht toe aan de vrijheid van meningsuiting in het kader van een politiek debat. De Hoge Raad stelt dat een politicus in staat moet zijn zaken aan de orde te stellen, ook wanneer uitlatingen choqueren of verontrusten, maar dat hij daarnaast de verantwoordelijkheid heeft te voorkomen dat zijn uitlatingen in strijd komen met de grondbeginselen van de democratische rechtsstaat. De Hoge Raad zegt uitdrukkelijk dat uitlatingen niet pas strafbaar zijn wanneer die de strekking hebben te bedreigen, intimideren of aan te zetten tot haat of geweld, maar ook wanneer die aanzetten tot discriminatie en onverdraagzaamheid. Het Hof had met andere woorden, in strijd met het wettelijk kader, te veel ruimte gegeven aan de vrijheid van meningsuiting.

11.1

Afstemming en publiciteit

Het ministerie van Algemene Zaken is ambtelijk geïnformeerd over de vervolgingsbeslissing.

De voorlichting van het Parket Den Haag brengt een persbericht uit. De voorlichting vanuit het departement is afhoudend. Voorlichting heeft enkele teksten voor u gereed bij eventuele vragen. De lijn is dezelfde als bij de eerdere berichtgeving over de zaak, namelijk: Het OM heeft op juridische gronden beslist en u daarover geïnformeerd. Het uiteindelijke oordeel over de strafbaarheid is aan de rechter.

Van: [redacted] [BD/DV/P&B](#) **10.2.e**
Aan: [redacted] [BD/DRB/RG](#)
Onderwerp: FW: persbericht
Datum: woensdag 17 december 2014 13:51:24
Bijlagen: [DEFINITIEF persbericht donderdag 18 december.doc](#)

Sent with Good (www.good.com)

From: [redacted] (PaG Den Haag) **10.2.e**
Sent: woensdag 17 december 2014 13:34:10
To: [redacted] - [BD/DV/P&B](#) **10.2.e**
Subject: persbericht

Ha [redacted] **10.2.e**

Hierbij het persbericht. Niet verspreiden aub!

Groet, [redacted] **10.2.e**

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Security and Justice

PERSBERICHT

OPENBAAR MINISTERIE

Den Haag, 18 december 2014

OM vervolgt Wilders wegens discriminatie

Het Openbaar Ministerie in Den Haag gaat over tot vervolging van Geert Wilders op verdenking van belediging van een groep mensen op grond van ras en aanzetten tot discriminatie en haat. Dit vanwege zijn uitspraken over Marokkanen op 12 en 19 maart 2014 in Den Haag, naar aanleiding waarvan ruim 6400 aangiften zijn binnengekomen.

Politici mogen ver gaan in hun uitspraken, dat brengt de vrijheid van meningsuiting met zich mee, maar die vrijheid wordt begrensd door het verbod op discriminatie.

Het Openbaar Ministerie maakte op 9 oktober 2014 bekend dat Geert Wilders als verdachte is aangemerkt en dat strafvervolging in de rede lag. Op 8 december jl. is Geert Wilders als verdachte gehoord. Dat verhoor heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd. Wilders heeft een verklaring overgelegd en verder geen vragen van de Rijksrecherche beantwoord. Na het verhoor is de definitieve vervolgingsbeslissing genomen.

Het is nog niet bekend wanneer de inhoudelijke zitting plaats zal vinden.

Noot voor de redactie (niet voor publicatie)

Ilse de Heer
Persvoorlichter
T 088 699 1302

[www.twitter.com/OMDenHaag](https://twitter.com/OMDenHaag)

Arrondissementsparket
Den Haag

Prins Clauslaan 60
Postbus 20302
2500 EH Den Haag

www.om.nl

Van: [redacted] - BD/DV/P&B
Aan: [redacted] BD/DRB/RG
Onderwerp: RE: lijn wilders
Datum: donderdag 18 december 2014 12:00:42

10.2.e

11.1

Van: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Verzonden: donderdag 18 december 2014 11:07
Aan: [redacted] - BD/DV/P&B
Onderwerp: RE: lijn wilders

10.2.e

10.2.e

10.2.e

11.1

Met vriendelijke groet,

mr. [redacted]
 adviseur

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
Directie Juridische en Operationele Aangelegenheden
BJZ
 Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
 Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

M [redacted]
 T [redacted]
 F [redacted] (secretariaat)

10.2.e

[redacted]@minvenj.nl
www.rijksoverheid.nl/venj

Voor een veilige en rechtvaardige samenleving

Van: [redacted] - BD/DV/P&B
Verzonden: donderdag 18 december 2014 10:59
Aan: [redacted] - BD/DJOA/BJZ
Onderwerp: lijn wilders

10.2.e

10.2.e

Hoi [redacted]

10.2.e

AZ heeft om woordvoeringslijn gevraagd inzake Wilders voor na MR morgen.
 Wat vind je van onderstaande?

Gr [redacted]

10.2.e

11.1

[Redacted]
Woordvoerder

10.2.e

.....
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Directie Voorlichting

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag

Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag
.....

T
N

10.2.e

[Redacted]@minvenj.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/venj>

10.2.e

.....
Justitie. Recht raakt mensen.
.....